

К. е. н. Шматковська Т. О.

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

До проблематики пошуку дефініції поняття «фінансова інфраструктура»

У сучасних умовах без вільного доступу усіх учасників ринку до повноцінного спектра фінансових послуг практично неможливо забезпечити конкурентоспроможність функціонування. Особливо це стосується сільськогосподарських товаровиробників, які перманентно відчують дефіцит фінансових ресурсів, що в значній мірі обумовлено сезонністю виробництва, уповільненим періодом обіговості капіталу, диспаритетом цін та низькою купівельною спроможністю населення [4].

Необхідно зазначити, що при всіх протиріччях розвитку України та, в більшості, відсталого економічного потенціалу ринкова інфраструктура із пасивного супутника виробництва, якою вона була у командно-адміністративній економіці, перетворилась у рівноправного партнера галузей реального сектора.

В нинішніх умовах здійснення господарювання не існує чіткого тлумачення інфраструктури як ринку в цілому, так і за його складовими – товарного та фінансового. Тому насамперед необхідно з'ясувати економічне тлумачення інфраструктури, її сутності та змістовного наповнення.

Вперше термін “інфраструктура” розглядається у дослідженнях західних економістів і має декілька варіантів розяснення свого походження. Так, один із них прив'язує виникнення інфраструктури до будівельного виробництва, ототожнюючи її з фундаментом будівлі.

Зазначимо, що хронологія виникнення терміна “інфраструктура” в економічній літературі, яка базується на аналізі опублікованих в різних країнах роботах надає можливість засвідчити, що в світовій економічній літературі на початку минулого століття термін “інфраструктура” був вперше використаний

у економічному аналізі для позначення об'єктів та споруд, які забезпечують функціонування збройних сил.

У 40-х роках ХХ століття на Заході під інфраструктурою почали розглядати сукупність галузей, які сприяють достатньому функціонуванню матеріального виробництва. Дослідники вважають, що оперувати категорією “галузь” для інфраструктури можна лише частково, оскільки вона є матеріальною умовою для обслуговування або виробництва, або іншої сфери діяльності, і може бути і галуззю, і підгалуззю або відокремленим видом виробництва.

Так, на думку професора Сороки І. В., ця економічна категорія характеризується як комплекс галузей, систем, служб, підприємств, які обслуговують ринок. Російський економіст Стаханов В. Н. визначає сутність інфраструктури як комплекс специфічних трудових процесів по виробництву послуг, які забезпечують обмін діяльністю в суспільному виробництві та житті людей [5].

Для того, щоб належним чином сформулювати концепцію саме інфраструктури фінансового ринку, необхідно виходити з поняття інфраструктури як такої. Інфраструктура фінансового ринку як підсистема усієї економіки формує для ринкової економіки умови і можливості щодо виконання економічних функцій, безпосередньо не беручи участі у створенні продукту, проте зазначена функція може бути також класифікованою як пряма, оскільки формування належної інфраструктури є однією з безпосередніх та обов'язкових умов існування і відтворення економічної системи та її розвитку.

За Ускеленовою А. Т., фінансова інфраструктура – підсистема, призначена для комплексного фінансування науково-виробничих і освітніх процесів у сфері інноваційно – технологічного розвитку. Вона базується на поєднанні різних механізмів прямої і непрямой державної підтримки інноваційного підприємництва й інфраструктури [7].

На думку Іванової Т. Б., фінансова інфраструктура являє собою теоретичне відображення сукупності процесів, що обслуговують відтворення соціальної й

економічної сфер національного господарства за допомогою створення загальних умов руху фонду фінансових ресурсів, що утворився у вигляді фінансових потоків у результаті економічної діяльності держави, фірм, домогосподарств [2].

За Кудряшовим В. П., фінансова інфраструктура – це сукупність інститутів (підприємств, установ, служб), які забезпечують організацію проведення фінансової діяльності. На думку вченого, як правило, такі інститути є посередниками фінансової діяльності і забезпечують надання фінансових послуг. До фінансової інфраструктури належать комерційні банки, фондові, валютні і товарні біржі, інвестиційні фонди й інвестиційні компанії, страхові фірми, дочірні підприємства, торговці цінними паперами, аудиторські і консультативні фірми, реєстратори, зберігачі, депозитарії та ін. [3].

Голева О. И. під фінансовою інфраструктурою розуміє один із основних елементів економічного простору, що забезпечує реалізацію відносин між економічними суб'єктами в частині розподілу й перерозподілу створеного в суспільстві продукту й частини національного багатства [1].

Стукач В. Ф. фінансово-кредитну інфраструктуру АПК трактує як сукупність інститутів (кредитно-банківські установи, фондові біржі, фінансові й страхові компанії), що діють у межах грошових, фондових, інвестиційних ринків і виконуючих функцій по забезпеченню нормального режиму їхнього функціонування й усього регіонального комплексу в цілому [6].

Підтримуємо думку про те, що з точки зору своєї гносеології інфраструктура фінансового ринку є не що інше, як інституціоналізована транзакція (комплекс транзакцій).

Різноманітність сучасних можливостей щодо формування шляхів та напрямів розбудови та адаптації фінансової інфраструктури до потреб сьогодення та налагодження достатнього і конструктивного сполучення її структурних елементів є одними із найбільш визначальних факторів у забезпеченні сучасних економічних моделей розвитку господарюючих

формувань різної організаційно-правової та функціонально-господарської спрямованості, а також принципів і методів їх економічної модернізації.

Література:

1. Голева О. И. Понятие экономического пространства в исследовании финансовой инфраструктуры региона / О. И. Голева // Современные наукоемкие технологии. – 2008. - № 1. – С. 102–104.
2. Иванова Т. Б. Становление, особенности и совершенствование финансовой инфраструктуры в экономике России : Автореферат на соискание ученой степени доктора эконом. наук. Специальность 08.00.10 – «Финансы, денежное обращение и кредит». – Москва, 2005. [Электронный ресурс]. – Режим доступа з: <<http://www.dissercat.com/content/stanovlenie-osobennosti-isovershenstvovanie-finansovoiinfrastruktury-v-ekonomike-rossii>>.
3. Кудряшов В. П. Курс фінансів : навч. посіб. / В. П. Кудряшов. – К. : Знання, 2008. – С. 22-26.
4. Лузан Ю. Я. Удосконалення ринку фінансових послуг як передумова розвитку аграрного виробництва / Ю. Я. Лузан // Економіка АПК. – 2009. - № 8. – С. 69-74.
5. Стаханов В. Н. Экономика инфраструктуры общественного производства : учеб. пособ. / В. Н. Стаханов. – Ростов-на-Дону, 1989. – С. 6.
6. Стукач В. Ф. Финансово-кредитная инфраструктура регионального АПК / В. Ф. Стукач, И. А. Флейклер. – Омськ : Изд-во ФГОУ ВПО ОмГАУ, 2007. – 200 с.
7. Ускеленова А. Т. Инфраструктурное обеспечение как фактор устойчивого развития. [Электронный ресурс]. – Режим доступа з: <http://sciencebase.narod.ru/2011/ekonom_2011_16/uskelenova_inf.htm>.